

«Ναζισμός και Ολοκαύτωμα: μια προσέγγιση του ρατσισμού στη σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία»

Φύλλα εργασίας

Ηλιάδη Αμαλία, ιστορικός-φιλολόγος, Δ/ντρια του 3^{ου} Γυμνασίου Τρικάλων

(Κύριοι άξονες της παρουσίασης: Δύο είναι στη σημερινή ιστοριογραφία οι κυρίαρχες ερμηνείες για την εμφάνιση του ναζισμού και την ακραία συνέπειά του, το Ολοκαύτωμα. Με βάση την πρώτη, **ο ιδιαίτερος ιστορικός ρόλος του Χίτλερ και το Ολοκαύτωμα θεωρούνται συνέπεια της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας του γερμανικού έθνους** και της απόλυτης σχεδόν διάβρωσης του γερμανικού λαού από την ιδεολογία του εθνικοσοσιαλισμού. Με βάση τη δεύτερη, **οι καθοριστικοί παράγοντες που οδήγησαν στο ναζισμό και το Ολοκαύτωμα δεν έχουν τόσο σχέση με την πολιτισμική ιδιαιτερότητα του γερμανικού λαού, όσο είναι συνέπεια των ιδιαιτεροτήτων του γερμανικού πολιτικού συστήματος:** την μη εμπέδωση δημοκρατικών αξιών- παρά την ύπαρξη κοινοβουλευτικών θεσμών- της κυριαρχίας του στρατού και της γραφειοκρατίας, της παράδοξης συνάρθρωσης ιδεών που έρχονταν σε αντίθεση με το Διαφωτισμό και τον πολιτικό φιλελευθερισμό με τα πλέον προωθημένα επιτεύγματα της δυτικής τεχνολογίας, τελικά της αδυναμίας των ηγετικών ομάδων κυρίως του ναζιστικού κόμματος, του γερμανικού κράτους και της γερμανικής κοινωνίας να αντιληφθούν τις ηθικές συνέπειες της εξόντωσης των πολιτικών και φυλετικών «εχθρών», καταφεύγοντας στη χρήση των πλέον προωθημένων τεχνολογικών μέσων με αποκλειστικό κριτήριο την επινοημένη διαφορά).

Κατάλογος πηγών για διερεύνηση του θέματος:

- <http://www.el.wikipedia.org/wiki/> Ολοκαύτωμα (Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια– αναζήτηση λήμματος Ολοκαύτωμα)
- <http://www.matia.gr/library> (ηλεκτρονική βιβλιοθήκη) > e-book της Αμαλίας Ηλιάδη > Αδόλφος Χίτλερ: ο ηγέτης και η εποχή του > Κεφάλαιο 16ο, Φυλετική και εξοντωτική πολιτική του Χίτλερ)
- <http://www.yadvashem.org/> (ιστοσελίδα του *Yad Vashem*, Φορέα Μνήμης Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος) > The Auschwitz Album
- <http://www1.ekebi.gr/fakeloi/fascism/index.htm> (ψηφιακός φάκελος από την ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου με τίτλο *Ο φασισμός και ο ναζισμός στην Ευρώπη*) > Β' ενότητα, σύνδεσμοι: Από τον αντισημιτισμό και την αντιεβραϊκή πολιτική στη μαζική εξόντωση και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, Εγκλήματα των Γερμανών και των συνεργατών τους στις χώρες που κατέκτησαν, Εξόντωση των τσιγγάνων και άλλων πληθυσμιακών ομάδων.

- www.ert-archives.gr/ (Οπτικοακουστικό Αρχείο της ΕΡΤ) > βίντεο 2 με τίτλο *Μαρτυρίες – Διωγμός Εβραίων στην Κατοχική Ελλάδα και «Πανόραμα του Αιώνα: επεισόδιο 28»* > κεφ. 8-10 «Γ' Ράιχ και αντισημιτισμός»

- <http://www.greekhelsinki.gr/greek/articles/dimou-7-5-0>

(Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι): ομιλία του Νίκου Δήμου με τίτλο Το ολοκαύτωμα που δεν λέγεται...

- <http://www.eduportal.gr> (Ελληνική Πύλη Παιδείας, Δημήτρη Κουτάντου: Εκπαιδευτική προσέγγιση του Ολοκαυτώματος)

Εργασία σε ομάδες με βάση τις πιο πάνω πηγές:

α) Πληκτρολογήστε <http://www.yadvashem.org/> για να συνδεθείτε με την ιστοσελίδα του Κέντρου Έρευνας και Εκπαίδευσης για το Ολοκαύτωμα Yad Vashem.

β) Στη συνέχεια επιλέξτε το σύνδεσμο The Auschwitz Album (=το άλμπουμ του Άουσβιτς).

γ) Να παρατηρήσετε με προσοχή τις εικόνες από το στρατόπεδο συγκεντρώσεως του Άουσβιτς1.

- Τι σας προκαλεί εντύπωση;**
- Ποια συναισθήματα σας κυριεύουν αντικρίζοντας τις φωτογραφίες αυτές;**
- Ποια ερωτήματα θα μπορούσαν να βασανίζουν τον καθένα από μας σήμερα που αντικρίζει τις φωτογραφίες αυτές;**

δ) Να πληκτρολογήσετε <http://www.el.wikipedia.org/wiki/Ολοκαύτωμα> για να συνδεθείτε με την ιστοσελίδα της Βικιπαίδεια.

ε) Να μελετήσετε την πρώτη παράγραφο της αρχικής σελίδας για να απαντήσετε στο πρώτο ερώτημα.

στ) Να επιλέξετε από τον πίνακα περιεχομένων της αρχικής σελίδας το 1. Ετυμολογία και χρήση του όρου και το 3. Θύματα, για να απαντήσετε στο δεύτερο και τρίτο ερώτημα.

1. Ποιο γεγονός περιγράφεται με τον όρο Ολοκαύτωμα, σύμφωνα με την Βικιπαίδεια;

2. Από πού προέρχεται η λέξη ολοκαύτωμα και πώς χρησιμοποιείται σήμερα;

3. Από ποιες πληθυσμιακές ομάδες προέρχονταν τα θύματα του Ολοκαυτώματος;

4. Να παρουσιάσετε συνοπτικά τις τέσσερις φάσεις που οδήγησαν σταδιακά στο Ολοκαύτωμα, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του Raul Hilberg. Θα σας βοηθήσουν οι λέξεις-κλειδιά που σημειώνονται σε κάθε φάση μέσα στην παρένθεση.

Πηγές διερεύνησης:

- <http://www.el.wikipedia.org/wiki/> Ολοκαύτωμα (Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια – αναζήτηση λήμματος Ολοκαύτωμα)
- <http://www.matia.gr/library> (ηλεκτρονική βιβλιοθήκη) > e-book της Αμαλίας Ηλιάδη > Αδόλφος Χίτλερ: ο ηγέτης και η εποχή του > Κεφάλαιο 16ο, Φυλετική και εξοντωτική πολιτική του Χίτλερ)
- <http://www1.ekebi.gr/fakeloi/fascism/index.htm> (ψηφιακός φάκελος από την ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου με τίτλο Ο φασισμός και ο ναζισμός στην Ευρώπη) > Β΄ ενότητα, σύνδεσμοι: Από τον αντισημιτισμό και την αντιεβραϊκή πολιτική στη μαζική εξόντωση και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, Εγκλήματα των Γερμανών και των συνεργατών τους στις χώρες που κατέκτησαν, Εξόντωση των τσιγγάνων και άλλων πληθυσμιακών ομάδων.

**Α΄ φάση: Ταυτοποίηση και προσδιορισμός
(Νόμοι Νυρεμβέργης)**

**Β΄ φάση: Οικονομικές διακρίσεις και
αποκλεισμός (Πρόγραμμα Αριοποίησης)**

**Γ΄ φάση: Συγκέντρωση (γκέτο, στρατόπεδα
συγκέντρωσης, στρατόπεδα καταναγκαστικής
εργασίας)**

**Δ΄ φάση: Εξόντωση (Τάγματα εξόντωσης,
Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4, κινητοί θάλαμοι
αερίων, στρατόπεδα θανάτου).**

Πηγές διερεύνησης:

• [http://www.el.wikipedia.org/wiki/ Ολοκαύτωμα](http://www.el.wikipedia.org/wiki/Ολοκαύτωμα)
(*Βικιπαίδεια, ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια– αναζήτηση λήμματος Ολοκαύτωμα*)

1. Τι υποστήριζαν οι συγγραφείς του βιβλίου «Άδεια Καταστροφής της Ζωής που Δεν Αξίζει να Ζει», το οποίο αναζωπύρωσε το γερμανικό κίνημα της Ευγονικής;
2. Πώς συνδέονται οι απόψεις τους με την αντιμετώπιση εκ μέρους των Ναζί των θυμάτων του Ολοκαυτώματος ως υπανθρώπων (Untermenschen), καθώς και με το χιτλερικό Πρόγραμμα Ευθανασίας T-4;

Πηγές διερεύνησης:

• <http://www.matia.gr/library> (ηλεκτρονική βιβλιοθήκη) > *e-book της Αμαλίας Ηλιάδη > Αδόλφος Χίτλερ: ο ηγέτης και η εποχή του > Κεφάλαιο 16ο, Φυλετική και εξοντωτική πολιτική του Χίτλερ*)

• Σε ποιες θεωρίες βασίστηκε η πολιτική του Χίτλερ, σύμφωνα με τη συγγραφέα;

2. Πώς συσχετίζονται οι αντιλήψεις του Χίτλερ με τη θεωρία του κοινωνικού δαρβινισμού;

Πηγές διερεύνησης:

• <http://www1.ekebi.gr/fakeloi/fascism/index.htm> (ψηφιακός φάκελος από την ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου με τίτλο *Ο φασισμός και ο ναζισμός στην Ευρώπη*) > Α' ενότητα, σύνδεσμος: Η διανοητική και ιδεολογική προετοιμασία του ναζισμού

1. Να ανιχνεύσετε μέσα από τα αποσπάσματα του βιβλίου του Jeffrey Herf «Αντιδραστικός Μοντερνισμός» τις απόψεις των συντηρητικών επαναστατών σχετικά με τον αντισημιτισμό, την ιδέα της κοινότητας και της ανωτερότητας του γερμανικού λαού.

2. Να συσχετίσετε τις πιο πάνω απόψεις με τη ναζιστική ιδεολογία που είχε ως ακραία συνέπεια το Ολοκαύτωμα.

Πηγές διερεύνησης:

• <http://www.eduportal.gr> (Ελληνική Πύλη Παιδείας, Δημήτρη Κουτάντου: Εκπαιδευτική προσέγγιση του Ολοκαυτώματος)